

'InZicht' licht u in over nieuwe boeken, congressen en lezingen in taalkundig Nederland en België. Vermelding in deze rubriek betekent niet dat de redactie ze aanbeveelt. Voor een zo volledig mogelijk beeld hebben wij ook uw hulp nodig. Weet u iets waarvan u denkt dat het in deze rubriek thuishoort, laat het ons dan weten. Verschijningsdata en prijzen onder voorbehoud.

Moderne spreekwoorden

Onlangs verscheen bij Van Dale het mooi verzorgde boek *Elk nadeel heeft zijn voordeel*, waarin 2500 vandaag de dag gebruikte spreekwoorden worden verzameld en toegelicht. Spreekwoorden, zo vermeldt het voorwoord van deze verzameling, hebben tegenwoordig "een slechte pers", want "oorspronkelijke, zelfbewuste taalgebruikers zien ze veelal als oubollige doodoeners". Dat geldt misschien voor oude spreekwoorden als 'Wie de roede spaart, haat zijn kind' en 'Als apen hoger klimmen willen, dan ziet men juist hun naakte billen', maar wie erop let, merkt dat er in ons taalgebruik nog steeds veel spreekwoorden voorkomen. Sommige daarvan zijn van zeer recente datum, zoals 'Alles van waarde is weerloos' van Lucebert en Bart de Graaffs 'Zeg maar nee, dan krijg je er twee.' Andere zijn recent te noemen omdat ze nog niet zo lang geleden uit het (vooral Angelsaksische) buitenland geleend zijn, zoals 'Put your money where your mouth is', 'When the going gets tough, the tough get going' en Rambo's 'A man's gotta do what a man's gotta do'. En natuurlijk zijn er de klassiekers als 'Gestolen goed gedijt niet', 'Beter laat dan nooit' en 'Wie het laatst lacht, lacht het best.'

Op de 2500 'moderne' spreekwoorden die in *Elk nadeel heeft zijn voordeel* zijn bijgebracht, zijn twee criteria van toepassing. Ze moesten, zoals het een spreekwoord betaamt, een bepaalde moraal uitdrukken, en ze moesten gangbaar zijn. Maar over dat laatste valt geregeld te twisten, want hoe gangbaar zijn bijvoorbeeld 'Je moet nooit geeuwen tegen een paard', 'Een dorsende os moet je niet muilbanden', 'Kwaad ei, kwaad kuiken' en 'Het zijn allen geen jozefs'? En zo bevat deze verzameling nog tientallen spreekwoorden waar de meeste mensen nog nooit van gehoord zullen hebben. Laten we het er maar op houden dat dit boek ons óók laat kennismaken met de wat obscuurdere pareltjes uit de Nederlandse spreekwoordenschat. En daarnaast bevat de verzameling dus ook alle spreekwoorden die vandaag de dag wél algemeen gebruikt worden, van 'Elk pondje gaat door het mondje' en 'Goedkoop is duurkoop' tot 'Praatjes vullen geen gaatjes.'

Elk nadeel heeft zijn voordeel en 2499 andere spreekwoorden. Van Dale modern spreekwoordenboek van Ton den Boon is een uitgave van Van Dale Lexicografie en kost € 19,95 (gebonden, 217 blz.). ISBN 978 90 6648 070 4

■ SPELLINGQUIZZEN

Taaldilemma's 3 van Dick Pak bevat 48 spellingquizen van zo'n tien à twaalf vragen, die steeds gevolgd worden door een korte toelichting op een bepaald spellingprobleem. De quizen verschenen al eerder in een aantal regionale dagbladen.

Taaldilemma's 3 is een publicatie van Uitgeverij Pak en kost € 12,50 (gelijmd, 160 blz.). ISBN 90 77018 20 4

■ SPELLING IN HET ONDERWIJS

Spelling van Hans Oepkes is gericht op leerkrachten en anderen die in hun werk met spellingonderwijs te maken hebben. Oepkes behandelt onderwerpen als didactiek, leermiddelen, toetsing en rapportage, en dyslexie, en gaat daarnaast in op recente visies op het spel-

lingonderwijs. Onderwerpen die en passant aan bod komen, zijn spellingverandering en sms- en chattaal.

Spelling is een uitgave van Bekadidact en kost € 24,- (ingenaaid, 120 blz.). ISBN 978 90 262 3775 1

■ GENEESKUNDIG WOORDENBOEK

In 1923 verscheen er een boekwerkje waarin dr. H. Pinkhof enige uitheemse medische termen van een Nederlandse verklaring voorzag. Dit geneeskundig lexicon heeft zich inmiddels ontwik-

keld tot een omvangrijk standaardwerk – de 'Pinkhof' –, waarvan onlangs de elfde editie is verschenen. De nieuwe versie (in een nieuwe vormgeving) is grondig herzien en uitgebreid met duizenden medische begrippen, en bovendien bevat het boek nu zogenoemde profieltermen, die 250 aandoeeningen in detail beschrijven. Daarnaast zijn de onderlinge verwijzingen tussen de lemma's verbeterd en is de ge-

hele tekst aangepast aan de jongste spellingherziening. Behalve de papieren versie zijn er ook elektronische versies verschenen, voor de pc en voor de pda ('personal digital assistant').

Pinkhof geneeskundig woordenboek onder redactie van dr. J.J.E. van Everdingen e.a. is een uitgave van Bohn Stafleu van Loghum en kost € 95,- (gebonden, 1303 blz.). De pc- en de pda-versie kosten eveneens € 95,-. ISBN 978 90 313 4837 4

■ GELDERS

Anderhalf jaar terug was het Gelders het enige grotere Nederlandse dialect dat een eigen woordenboek ontbeerde. Maar nadat eind 2005 de eerste twee delen van het *Woordenboek van de Gelderse dialecten* verschenen waren (een over de Veluwe en een over het rivierengebied), maakte men er meteen haast mee: nog geen jaar later verschenen er weer twee delen. Het is een thematisch woordenboek, hetgeen betekent dat de woor-

den niet alfabetisch maar op onderwerp geordend zijn. De eind vorig jaar verschenen delen zijn gewijd aan woorden die te maken hebben met 'de mens', en geven van ieder opgenomen woord de verschillende varianten die er in Gelderland van gebruikt worden. De boeken zijn geïllustreerd met foto's en dialectkaarten.

Woordenboek van de Gelderse dialecten. Rivierengebied. De mens van Charlotte Giesbers en *Woordenboek van de Gelderse dialecten. Veluwe. De mens* van Harrie Scholtmeijer zijn uitgaven van uitgeverij Matrijns en kosten € 19,95 per deel (ingenaaid, 248 resp. 304 blz.). ISBN 90 5345 304 0 / 90 5345 305 9

■ TAALCANON

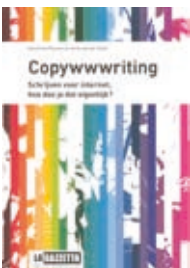

Begin november 2006 nam etymologe Marlies Philippa afscheid als universitair docent aan de Universiteit van Amsterdam en als hoofdredacteur van het *Etymologisch woordenboek van het Nederlands*. Ter gelegenheid

daarvan werd een symposium georganiseerd, waar ook de aan Philippa opgedragen bundel *Wat iedereen van het Nederlands moet weten en waarom* werd gepresenteerd. In deze bundel geven 26 bekende taalkundigen een overzicht van inzichten en feiten die volgens hen tot de canon van het Nederlands behoren. Onderwerpen die aan bod komen, zijn onder meer spelling, klanken, woorden, dialect, ABN, etymologie, gebarentaal, dyslexie, familienamen en het Afrikaans.

Wat iedereen van het Nederlands moet weten en waarom, onder redactie van Nicoline van der Sijs, Jan Stroop en Fred Weerman, is een uitgave van Prometheus en kost € 19,90 (ingenaaid, 286 blz.). ISBN 978 90 351 3083 8

■ SCHRIJVEN VOOR INTERNET

In het boek met de woordspelige titel *Copywriting* geven 24 copywriters die veel voor websites schrijven in korte antwoorden op steeds dezelfde vragen hun visie op voorbij en toekomstige ontwikkelingen in hun vak en in hun eigen werk. De rode draad van dit eigentijds vormgegeven boekje: 'less is more', oftewel "Wees bondig, vat dat samen en kort dat in."

Copywriting. Schrijven voor internet, hoe doe je dat eigenlijk? van Astrid van Pluuren en Henk van der Roest is een uitgave van La Gazzetta en kost € 14,95 (ingenaaid, 103 blz.). Te bestellen op www.copywriting.nl. ISBN 978 90 811332 1 0

■ GRONINGS

Sinds enkele jaren heeft hoogleraar Groninger taal en cultuur Siemon Reker de beschikking over een corpus van bijna drie miljoen woorden, dat is samengesteld uit drie culturele en literaire tijdschriften

uit de periode 1918-2002 die geheel in het Gronings verschenen. Aan de hand van deze enorme woordenverzameling heeft hij onderzoek gedaan naar onder meer veranderingen die zich de afgelopen eeuw hebben voltrokken in de spelling en morfologie van het Gronings en het verschijnen en/of verdwijnen van bepaalde constructies. In het boek *Corpus-gebaseerde dialectologie* worden zo'n honderd van die veranderingen behandeld. De resultaten zijn geïllustreerd met inzichtelijke grafiekjes.

Corpus-gebaseerde dialectologie. Ongoing changes in drie Groninger tijdschriften uit de 20ste eeuw is een uitgave van In Boekvorm Uitgevers en kost € 16,50 (ingenaaid, 72 blz.). ISBN 978 90 77548 42 4

■ STREEKTAALBELEID

Medio 2006 vond in Maastricht de 'Eerste nationale streektaalconferentie' plaats, waar een aantal deskundigen hun licht lieten schijnen over de "taalpolitieke situatie van de dialecten en streektaalen in Neder-

land", die zo veranderd is nadat het Nederlandsisch en het Limburgs wettelijk als streektaal zijn erkend, zo'n tien jaar terug. De lezingen zijn nu gebundeld in *Lang leve de dialecten*. Ze gaan in op noodzaak, doel en nut van het streektaalbeleid, nu en in de nabije toekomst. Het boek wordt afgesloten met een verslag van de op de conferentie gehouden forumdiscussie.

Lang leve de dialecten. Streektaalbeleid in Nederland, onder redactie van Roeland van Hout en Ton van den Wijngaard, is een uitgave van Uitgeverij TIC en kost € 12,50 (gelijmd, 110 blz.). ISBN 978 90 78407 11 9

■ FRIESE GRAMMATICA

Onlangs verscheen een Prisma-pocket over de grammatica van het Fries, van de hand van frisis en neerlandicus Jan Popkema. Het is een "taalleerboek en een naslagwerk", en het gaat vrij uitgebreid in op achtereenvolgens

klankleer en spelling, woordvorming en woordenschat, woordsoorten en woordverbuiging, en zinsbouw. In de inleiding wordt aandacht besteed aan de geschiedenis van het Fries en aan regionale variëteiten.

Grammatica Fries is een uitgave van Het Spectrum i.s.m. de Fryske Akademy en kost € 24,50 (gelijmd, 380 blz.). ISBN 978 90 274 3207

■ DIALECTENDAG

Op 17 maart houdt de Stichting Nederlandse Dialecten de negende dialectendag, dit jaar in het Belgische Mechelen. Het thema is 'Dialect in het spel'. Het ochtendprogramma omvat drie lezingen, en in de middag kunnen bezoekers een aantal workshops volgen en de boekenmarkt bezoeken. Bovendien zal die dag het traditionele *Dialectenboek*, dat handelt over het dagthema, worden gepresenteerd. Meer informatie en inschrijvingen: <http://www.vcv.be/>.

EN VERDER:

■ *Nieuwe aanpak in overheidscommunicatie* van Bert Pol e.a. Over "de (on)mogelijkheden van communicatie voor overheidsdoeleinden", voor studenten en communicatiemedewerkers. Coutinho, € 18,50 (ingenaaid, 167 blz.).

ISBN 978 90 6283 485 3

■ *Met stomheid geslagen? Nieuwe taal en gebruiken bij uitvaarten*. Radiopredikant Aart Mak gaat in op de dood en hoe die vandaag de dag beleefd wordt, en daarnaast op "stijl, taal en vormen die gebruikt kunnen worden bij en rond de uitvaart". Boekencentrum, € 17,90 (gelijmd, 198 blz.). ISBN 978 90 239 2009 0

■ *Modale uitdrukkingen in Belgisch-Nederlands en Nederlands-Nederlands: corpusonderzoek en enquête* van Janneke Diepeveen e.a. Verslag van wetenschappelijk onderzoek naar verschillen in gebruik van modale woorden in Nederland en België. Stichting Neerlandistiek VU Amsterdam, De Boelelaan 1105, 1081 HV Amsterdam. € 12,50 (gelijmd, 145 blz.). Bestellingen bij de uitgever. ISBN 978 90 72365 98 9

■ *Overleggen met effect* van Anita Roelands en Rob de Ruiter. Hoe wordt er gecommuniceerd in werk- en overlegsituaties, en hoe kun je de verschillende communicatiestijlen en -niveaus herkennen en toepassen? Coutinho, € 12,50 (ingenaaid, 112 blz.). ISBN 978 90 469 0029 1

■ *Et Stellingwerfer planteboek. De naemen en biezonderheden* van Henk J. Jager. Namen van planten in het Stellingwerfse dialect, plus een beschrijving van de planten. Bestellingen: Stichting Stellingwarver Schrieversfronte, Willinge Prinsstraat 10, 8421 PE Olderberkoop. Prijs € 12,50 (ingenaaid, 96 blz.). ISBN 978 90 6466 137 2